

Powstanie i zanik frańskich zespołów konodontów i goniatytów w Górach Świętokrzyskich

Jerzy Dzik

Acta Palaeontologica Polonica 47 (4), 2002: 565-650

Następstwo faun konodontów we franie (późny dewon) Polski jest głównie wynikiem imigracji gatunków powstających allopatrycznie w innych regionach. Poszczególne wzbogacenia zespołów o nowy gatunek powodowały zwykle zmniejszenie zakresu zmienności populacyjnej gatunków miejscowych (przemieszczenie cech - *character displacement*). W nielicznych jedynie liniach rozwojowych udaje się prześledzić zmiany ewolucyjne na miejscu. Zarówno przekształcenia udokumentowane pełnymi szeregami ewolucyjnymi w pojedynczych profilach geologicznych jak i te, które znane są jedynie z końcowych efektów przemian dokonujących się gdzie indziej dotyczą różnych elementów aparatu. W wielu przypadkach uniemożliwia to rozróżnienie nie tylko gatunków, ale nawet rodzajów na podstawie jednego tylko typu elementu. Odnosi się to również do elementów platformowych palmatolepididów uważanych za najlepsze skamieniałości przewodnie dewonu. Największą wartość diagnostyczną w aparatach niektórych z nich mają bowiem niepozorne elementy z przeciwnego niż platformowe krańca aparatu. Wartość korelacyjna gatunków frańskich palmatolepididów o nierozpoznanym składzie aparatu jest przez to wątpliwa. Nawet dobrze znane gatunki nie mogą być zresztą wykorzystane do tych celów, bo wciąż nie jest znany przebieg ich ewolucji a nagłe pojawienia się w wyniku zmian środowiska nie są dostatecznie wiarygodną podstawą korelacji wiekowej. Na obecnym etapie badań ewolucja aparatu *Ancyrodella* dostarcza solidniejszej podstawy do datowania warstw skalnych, choć znaczna zmienność populacyjna tych konodontów bardzo utrudnia oznaczenie gatunku na podstawie niewielkiej liczby okazów i ogranicza rozdzielczość korelacji. Odtworzenie budowy aparatów pociągnęło za sobą konieczność wydzielenia licznych nowych gatunków i rodzajów konodontów, z których najważniejsze od strony zastosowań korelacyjnych są te z rodziny Palmatolepididae, bardzo czułymi wskaźnikami środowiska są natomiast gatunki Prioniodinidae.

Key words: Conodonta, Ammonoidea, Devonian, evolution, Holy Cross Mountains, Poland

Jerzy Dzik [dzik@twarda.pan.pl], Instytut Paleobiologii PAN, Twarda 51/55, 00-818 Warszawa, Poland

 [Full text \(3,776.3 kB\)](#)